

У цьому випадку, щоб уникнути «вузьких місць» у часі для підбору номенклатури виробничої програми на поточний період, що визначає найбільшу величину потужності, необхідно додатково до вказаних моделей реалізувати і модель об'ємно-календарного планування. Будується така модель по цільовій функції «максимум завантаження обладнання», оскільки мова йде про пропускну можливість обладнання в розрізі цехів, підрозділів і по періодах.

Дослідження змін виробничої потужності протягом декількох років є необхідною умовою якісного планування виробничої політики промислового підприємства, оскільки дає можливість створити динамічну картину розвитку його потужностей, в якій істотну роль грають такі чинники, як поліпшення використання основних засобів і виробничих запасів, зростання продуктивності праці тощо. Величезний вплив на величину потужності має впровадження у виробництво новітніх науково-технічних розробок, та застосування на підприємстві інформаційних систем. Тому розрахунок виробничої потужності необхідно провести з урахуванням усіх вказаних чинників зростання на кожний рік періоду, що розглядається. Перші два роки розрахунок потужності необхідно проводити по деталізованій номенклатурі і асортименту, по схемі базової економіко-математичної моделі. На кожний подальший рік — по агрегованій, зі зростаючою мірою агрегування до закінчення розглядуваного періоду.

Запропоновані методи формування ресурсних нормативів, ресурсів і їх груп дають можливість максимально збільшити виробничі потужності підприємства при майже незмінній ресурсній основі.

Взаємозв'язки оптимальних планів на основі динамічної моделі календарного планування дозволяють якісно пов'язати як прогнозні, так і плінні плани розрахунку виробничих потужностей підприємств, що дає їм можливість більш оперативно задовольняти попит споживачів на продукцію і поєднати у коло попиту-виробництво-задоволення попиту, що, в свою чергу, дозволяє підняти ефективність виробництва і використання ресурсів.

Н. А. Бойко

Запорожский государственный университет

ПРИЧИНЫ И ПРОБЛЕМЫ ТРАНСФОРМАЦИИ КУРСА «ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ»

В настоящее время руководители предприятий скептически относятся к проведению экономического анализа на предприятии. Основные причины такого отношения:

- отчужденность от прикладного использования, расчет коэффициентов и процента выполнения плановых показателей не отражает реальной ситуации на предприятии, не позволяет выявить основные причины и факторы изменения;

- методы и приемы экономического анализа не позволяют эффективно решать актуальные проблемы предприятия;

- боязнь введения новшеств в экономической работе;

- отсутствие мотивации в проведении экономического анализа, так как в отличие от финансового и налогового учетов экономический анализ не регулируется и не контролируется государственными органами, т. е. является внутренним делом предприятия. Объемы, подходы, методы и направления экономического анализа определяются уровнем компетенции руководства предприятия.

Поэтому классические подходы, применяемые в период плановой экономики, устарели и не всегда объективно отражают реальные результаты. Факторный анализ, сводящийся к математическим расчетам (прием цепных подстановок, абсолютных разниц, интегральный метод и т. д.), теряет свою актуальность, а иногда искажает экономический смысл влияния факторов.

Этими обстоятельствами и обусловлена необходимость трансформации курса «Экономический анализ деятельности предприятия». Ведь высшая школа закладывает основные знания специалистов. Но если рассмотреть большинство учебников и методических пособий по экономическому анализу, которые обработали авторы научного доклада «Трансформация курса “Экономический анализ деятельности предприятия”», можно увидеть:

- 1) изложение классических подходов экономического анализа, применяемые в плановой экономике (те же методы, приемы, направления анализа);

- 2) зарубежных приемы, не адаптированные к отечественным условиям.

Проблемы, изложенные в научном докладе «Трансформация курса “Экономический анализ деятельности предприятия”», нашей кафедре знакомы.

Основная проблема — это недостаточный объем учебных часов, выделяемых на дисциплину «Экономический анализ» (по специальности «Учет и аудит» — 56 часов лекции, семинарские занятия — 42 часа; по специальности «Финансы» — лекций и семинарских занятий — по 30 часов). И за это время необходимо изложить — теорию экономического анализа, сконцентрировать внимание студента на особенностях анализа организационно-технического уровня, как одного из основных факторов влияния на объем, структуру прямых и косвенных расходов предприятия; кроме того, повышенное внимание уделить анализу финансового состояния предприятия с точки зрения формирования прибыли, движения денежных потоков и т. д. Перед преподавателем возникает проблема: как можно за такой объем времени охватить столь обширный материал, привить навыки аналитического мышления, обучить составлению аналитической отчетности на базе компьютерных технологий.

Дисциплина является базовой, объем информации увеличился. Естественно, что учебной программой заложено определенное количество часов на самостоятельную подготовку. Но здесь как студент, так и преподаватель сталкиваются с проблемой нехватки, а точнее отсутствием отечественных учебников, адаптированных к современным условиям функционирования украинских предприятий.

Реформа учетной системы Украины не только приблизила информационную базу анализа к применению международного опыта анализа деятельности предприятия, но и образовала ряд противоречий в анализе экономических категорий до и после принятия положений (стандартов) бухгалтерского учета. Как пример может служить современное понятие «полная себестоимость» после внедрения П(С)БУ. До реформирования бухгалтерского учета понятие «полная себестоимость» включало непроизводственные расходы (административные затраты, затраты на сбыт).

Поиск путей решения вышеперечисленных проблем в ЗГУ ведется в последние годы. Частичное решение проблемы нехватки времени на изложение учебного материала было достигнуто за счет рассмотрения темы «Анализ затрат предприятия» в дисциплине «Управленческий учет», где детально изучаются принципы планирования, анализ и контроль затрат.

Анализ организационно-технического уровня изучается с точки зрения центров возникновения затрат, эффективности функционирования всей системы и ее отдельных подразделений, т. е. исходя из современных задач экономического анализа.

Экономический анализ базируется на информационной базе учета. Реформы в национальном учете обусловили появление новых подходов к формированию себестоимости, оценки запасов, норм амортизации. Поэтому одной из задач трансформации курса «Экономический анализ деятельности предприятия» является согласование категорий экономического анализа и учета.

*М. А. Болюх
М. І. Горбаток
В. М. Івахненко*

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Собівартість продукції — це основний якісний показник роботи підприємства. Її рівень відбиває досягнення та недоліки роботи як підприємства в цілому, так і кожного структурного підрозділу. Систематичне зниження собівартості продукції має важливе народногосподарське значення, бо зменшує трудові, матеріальні і грошові витрати, забезпечує перевагу перед конкурентами, дає змогу за існуючими ринковими цінами збільшувати прибуток на кожну гривню витрат, підвищує конкурентоздатність продукції. А це означає, що керівництво завжди зобов'язане шукати нові, оригінальні прийоми зниження собівартості. Теорія стратегічного управління собівартістю стверджує: «Якщо хочеш добитись успіху на ринку і одержати прибуток — скорочуй витрати на виробництво і реалізацію продукції». Про це необхідно постійно пам'ятати приймаючи рішення про закупівлю матеріальних ресурсів, про виробництво продукції, її реалізацію, управління фінансами підприємства і т. д.

Тобто, оволодіння сучасними методами стратегічного управління собівартістю стає важливим завданням для керівників підприємств.

Усі витрати підприємства з врахуванням впливу на них обсягу виробництва продукції діляться на постійні та змінні. Постійні витрати (амортизація, погодинна оплата працівників, оренда приміщень, цехові витрати) залишаються незмінними навіть за